

2018-06-04
Dnr 41-2017:10555

Vittraskolorna AB

Org. nr 556458-6716

Beslut för förskoleklass och grundskola efter riktad tillsyn i Vittra Östertälje i Södertälje kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vittraskolorna AB (Org. nr 556458-6716) att senast den 15 oktober 2018 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas de åtgärder som Skolinspektionen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa bristerna. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Vittraskolorna AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.
(3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Undervisningen i större utsträckning innebär ett aktivt lärarstöd för alla elever.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Vittraskolorna AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
(5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Bedömning

Skolinspektionen har vid tillsynen av Vittra Östertälje konstaterat flera brister i verksamheten. Tillsynen visar att det finns brister i lärarnas aktiva stöd till eleverna under lektionstid. Eleverna ges inte alltid det aktiva stöd de har rätt till och i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av utredningen framgår även att elever i flera årskurser inte känner sig trygga på skolan och upplever rädsla för framförallt andra elever. Tillsynen visar vidare att elever återkommande upplever att bristande studiero påverkar deras möjligheter att koncentrera sig på skolarbetet.

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Vittra Östertälje inte får tillräckligt med aktivt lärarstöd i undervisningen. Tillsynen visar att eleverna inte alltid får den stimulans, hjälp och handledning som de behöver. Det rör sig framförallt om att elever inte får den uppmärksamhet de har behov av under lektionstid. Brister i det aktiva lärarstödet kan även påverka studieron under lektionerna. Att eleverna inte ges ett aktivt lärarstöd försvårar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt i sin utbildning.

Enligt skollagen ska eleverna ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framgår av skolförordningen att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Läroplanen anger att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleverna utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att utveckla hela sin förmåga.

Skolinspektionens lektionsobservationer visar att det finns brister i det aktiva lärarstödet. Skolinspektionen har observerat sammanlagt 20 lektioner, med olika lärare och i olika årskurser. Brister i det aktiva lärarstödet observerades vid var fjärde observationstillfälle. Under flera av dessa observationer räcker elever upp handen för att få vägledning av lärare utan att få hjälp eller uppmärksamhet, vilket orsakar frustration hos eleverna. Detta innebar vid några tillfällen att elever ger upp och tar ner handen utan att ha fått uppmärksamhet från läraren. Vidare framgår det av observationerna att vissa lärare är aktiva i

klassrummet endast när en elev räcker upp handen, under övrig tid rör sig inte alla lärare aktivt runt i klassrummet. Skolinspektionen ser vid flera av dessa tillfällen elever som saknar arbetsuppgifter eller inte arbetar med den tilldelade arbetsuppgiften och där lärarna inte uppmärksammar det. Även när elever är klara med de aktuella arbetsuppgifterna uppmärksammas det inte alltid av läraren. Detta bidrar bland annat till att elever går runt i klassrummet och pratar med andra elever eller att elever sitter sysslolösa under en längre tid. Vid en av dessa lektionsobservationer var fyra vuxna närvarande utan att någon av dem tar initiativ till att leda lektionen.

I två av fyra intervjuer med elever framgår att det finns brister i det aktiva lärarstödet på skolan. När Skolinspektionen frågar eleverna kring det som observerats på lektionerna uppger flera elever att lärare brukar stå länge på samma plats och inte uppmärksamma när elever räcker upp handen och behöver hjälp för att komma vidare. Det framkommer även av intervjuerna att flera av skolans lärare lämnar klassrummet under lektionstid och kan vara borta under en längre tid. Lärare uppger i intervjun med Skolinspektionen att vissa elever kan uppleva det som att de får vänta länge innan de får hjälp.

Motivering till föreläggande som ingripande

Vittra Östertälje uppfyller inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Vittraskolorna AB föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Vittra Östertälje inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av Skolinspektionens utredning framkommer att rektorn och personalen på olika sätt arbetar för att förbättra tryggheten och studieron, men att detta arbete inte ger tillräcklig effekt. Det framgår av elevintervjuer och enkäter att eleverna fortfarande upplever otrygghet och att det är vanligt att elever i de yngre åldrarna är rädda för andra elever på skolan. Vidare framgår av lektionsobservationer, elevintervjuer och enkäter att det råder bristande studiero i flera klasser. Att eleverna inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero innebär en risk för att elevernas möjligheter att nå så långt som möjligt i sin utbildning begränsas.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Trygghet

Av intervjuerna med eleverna framgår att flera elevgrupper på skolan, framförallt i de lägre årskurserna samt förskoleklassen, upplever otrygghet och är rädda för andra elever på skolan. Flera elever framför i intervjuerna att det

finns ett antal elever som slår andra elever och som eleverna är rädda för. Det rör sig framförallt, enligt flera elever, om yngre elever som springer in i andra elever och även fysiskt angriper andra elever. I intervjuerna framför eleverna att det finns elever på skolan som bland annat sparkar, slår, kastar pinnar, kastar bord och stolar, spottar och hotar. I en elevintervju med elever från en av de lägre årskurserna framför några elever att det ofta är bråk i elevernas klass. Det framkommer även i elevintervjuerna att lärarna inte alltid uppmärksammar de elever som gör skolan otrygg och som eleverna är rädda för.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framkommer att de vuxna på skolan har en annan bild av tryggheten jämfört med den som eleverna beskriver. De flesta av de intervjuade lärarna framför att eleverna på skolan är trygga. Av intervjuerna med lärarna framkommer även att skolan arbetar med att förbättra tryggheten. Även representanter för elevhälsan framför att det är en trygg skola. En representant för elevhälsan säger dock att det finns elever som är otrygga. Samma representant säger att de otrygga eleverna har en annan definition av trygghet, eleverna kan till exempel tycka att orättvisa innebär otrygghet. Några lärare uppger i intervjuerna att lärarna följer skolans ordningsregler och konsekvenstrappa och att eleverna känner till detta. Även elevhälsan lyfter fram att lärarna arbetar utifrån skolans konsekvenstrappa.

Det framkommer dock av intervjuer med elever att de inte delar lärarnas uppfattning av insatser vid incidenter. I intervjuerna framför flera elever att inte alla lärare engagerar sig när det sker incidenter och att lärarna inte alltid säger till de elever som orsakar incidenterna. Även om lärarna säger till blir det ingen varaktig lösning, enligt eleverna, då eleverna som orsakar incidenterna inte lyssnar på lärarna utan fortsätter utan att någon förändring sker. Vidare uppger flera elever att inte alla lärare bryr sig om att ordningsreglerna följs och även att inte alla lärare följer konsekvenstrappan. En elev säger att elevens lärare har visat konsekvenstrappan för klassen men att läraren efter det tillfället lagt undan den. I en av Skolinspektionens elevintervjuer framför en elev att skolans konsekvenstrappa fungerar.

Vidare framgår det av intervjun med representanten för huvudmannen att skolan har utmaningar med tryggheten och att det är något som skolan arbetar med. I intervjun framkommer att huvudmannens representant tycker att Vittra Östertälje är en trygg skola men representanten säger även att skolan har utmaningar avseende trygghet. Representanten uppger att huvudmannen mottagit signaler om att det finns oro för tryggheten i framförallt förskoleklassen. Representanten framför även att huvudmannen har arbetat med att öka tryggheten på skolan. I det underlag som huvudmannen inkommit med anges bland annat

2018-06-04
Dnr 41-2017:10555
6 (11)

att ordningsregler och skolans konsekvenstrappa ska förankras hos personalen som exempel på insatser som ska öka tryggheten. Vidare framför huvudmannen att de kommer stötta arbetet med att öka tryggheten genom intensifierat stöd från verksamhetschefen.

Av Skolinspektionens skolenkät som besvarats av skolans elever i årskurs 5 under våren 2017 framgår att eleverna upplevde brister avseende trygghet redan våren 2017. Av utredningen framgår att 30 procent av eleverna uppgav att de i någon mån inte kände sig trygga i skolan. Vilket är betydligt högre än genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten där 6 procent angett att de inte känner sig trygga i skolan. Vidare uppgav 22 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet att det finns elever på skolan som de är rädda för, motsvarande genomsnitt i riket är 6 procent. Dessutom uppgav 74 procent av eleverna att det i någon mån inte stämmer att eleverna på skolan följer de ordningsregler som finns, vilket är 46 procentenheter högre än genomsnittet för samtliga enkätsvar för årskurs 5. På påståendet "mina lärare ser till att ordningsreglerna följs" uppger 52 procent att det stämmer ganska dåligt. Genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten avseende samma fråga är 7 procent.

Även skolenkäten för elever i årskurs 9 visar på brister i tryggheten på skolan redan under våren 2017. Visserligen uppger 49 procent av eleverna att det stämmer helt och hållet att de känner sig trygga i skolan, vilket ligger nära genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten, men det framgår även av enkäten att 40 procent har svarat att det i någon mån inte stämmer att lärare ser till att ordningsreglerna på skolan följs. Vilket är 15 procentenheter högre än genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten. Vidare framgår det av enkäten att 66 procent av eleverna i någon mån tycker att det inte stämmer att eleverna på skolan följer ordningsreglerna. Genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten är 47 procent.

Av Skolinspektionens utredning framgår att rektorn och personalen på olika sätt arbetar för att förbättra tryggheten, men att det trots detta kvarstår problem. I intervjun framför rektorn att skolan bland annat har arbetat med trygghetsvandringar där det till exempel har framkommit att eleverna upplever kapprummet och toaletterna som otrygga platser på skolan. Enligt rektorn har skolan försökt öka tryggheten på dessa platser genom att bland annat bemanna kapprummet och städa toaletterna oftare. Vidare uppger rektorn i intervjun med Skolinspektionen att av skolans egna enkäter framgår att upplevelsen av trygghet varierar mellan årskurserna och att lärare och annan personal på skolan upplever att eleverna är mer trygga än vad eleverna själva gör. På frågan vad de olika uppfattningarna beror på svarar rektorn att hon försöker analysera orsakerna bakom det. Trots att utredningen visar att det pågår, och har pågått, ett arbete för att förbättra tryggheten framgår det av intervjuer med eleverna att

elever från flera årskurser är rädda för andra elever och att många elever inte känner sig trygga på skolan.

Studiero

Av Skolinspektionens intervjuer med elevrepresentanter från samtliga årskurser framgår att elever i stor utsträckning upplever bristande studiero på lektionerna. Elever från flera årskurser beskriver olika störningsmoment i undervisningen som påverkar studieron negativt. Enligt eleverna handlar det bland annat om bråk i klassrummet, elever som skriker och kastar pennor och ljud som hörs in från närliggande lokaler. Enligt flera elever sker liknande incidenter var och varannan dag i klassrummet. En elev uppger i intervjun att det i elevens klass kan ta upp till 15 minuter innan lektionen kommer igång på grund av att det tar tid innan eleverna sitter på sina platser och är tysta. Vissa elever menar dock att studieron har blivit bättre i jämförelse med hur det har varit tidigare. Några elever framför att studieron har blivit bättre på så sätt att det är färre elever som pratar under lektionerna, men att de elever som nu pratar istället pratar ännu högre.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärarna, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att elever och lärare och annan personal har olika uppfattningar om studieron på skolan. Flera av de intervjuade lärarna framför att studieron på lektionerna är bra. Några lärare framför att den har blivit bättre den senaste tiden tack vare att skolan har arbetat för att förbättra studieron. Lärarnas uppfattning om att studieron är bra på skolan delas även av representanter för elevhälsan. Rektorn framför i sin intervju att skolans personals uppfattning om studieron inte stämmer överens med elevernas. Enligt rektorn är studieron inte ett övergripande problem och att den har förbättras jämfört med höstterminen. I Skolinspektionens intervjuer med lärare framför flera lärare att de diskuterar studieron tillsammans med eleverna. Vidare uppger lärare att de nu är mer bestämda och tydliga med eleverna när bristande studiero uppstår.

Elever från olika årskurser framför dock i intervjuerna med Skolinspektionen att elever inte tar till sig av lärarnas försök att förbättra studieron. I intervjuerna med eleverna framkommer att flera lärare försöker arbeta för bättre studiero på lektionerna, men att eleverna inte lyssnar på lärarna. Några elever berättar att de har klasskompisar som säger "vem bryr sig" och struntar i reglerna när lärarna försöker skapa studiero. I en elevintervju framkommer att lärarna har sagt till om studieron så många gånger under lektionerna att tillsägelseerna inte har någon påverkan på eleverna längre. Vidare berättar några elever om när eleverna ville förbättra studieron i klassen. Eleverna tog upp önskemålet med ansvarig lärare flera gånger under ett läsår och att det efter det skedde en viss förbättring men att det fortfarande finns problem med studieron. Två lärare

framför i Skolinspektionens intervju att bristen på studiero beror på att lärarnas ledarskap och planering inte är tillräckligt bra. Detta bekräftas även av eleverna där några elever i intervjuerna framför att det blir mer rörigt och pratigt på lektioner med bristande lektionsplanering. Flera elever framför även att studieron varierar beroende på vilken lärare som håller i lektionen.

Elevernas uppfattning om att det finns brister avseende studieron bekräftas även av Skolinspektionens lektionsobservationer. Skolinspektionen observerade sammanlagt 20 lektioner. Var tredje observerad lektion präglades av bristande studiero. Vid flera olika observationstillfällen, vid tre olika datum, såg Skolinspektionen allvarliga brister avseende studieron i en av klasserna för de yngre eleverna. Under samtliga observationstillfällen i aktuell klass observeras elever som inte deltar i undervisningen utan istället går runt och pratar med andra elever. Trots att läraren försöker upprätthålla ordningen leder det inte till någon förändring. Vid samtliga besök i en av klasserna för de yngre eleverna observeras elever som kastar olika föremål. Vidare framkom det vid besök i samma klass att undervisningen ofta avbryts som en konsekvens av att lärarens förmaningar till elever som inte deltar i lektionen inte ger någon effekt. Mellan varje avbrott tar det flera minuter innan undervisningen kan fortsätta. Vid observationstillfällen framkommer även att lärarens lektionsinstruktioner inte följs utan att elever istället gör andra saker. Detta får till konsekvens att de elever som försöker följa lärarens instruktioner inte får utrymme att delta i lektionen eftersom lärarens fokus är på att försöka hantera den störningssituation som uppstår. Följden blir att flera elever under långa stunder sitter sysslolösa i en miljö som präglas av mycket rörelse, högt prat och skrik. I intervjun med rektorn framför Skolinspektionen det som observerats. Rektorn beskriver insatser som både personalen på skolan och huvudmannen har genomfört. Rektorn lägger dock till att det tar tid att få ordning på de utmaningar som aktuell klass har.

Skolinspektionen observerar även bristande studiero i andra klasser. Vid ett par observationstillfällen tar det tio minuter innan läraren fångar elevernas uppmärksamhet. Vid ett tillfälle börjar flera elever att gå runt i klassrummet, tappar pennor, vässar pennor och andra aktiviteter som bidrar till en hög ljudnivå i klassrummet. Vidare observerar Skolinspektionen lektioner som avbryts av att elever går in och ut ur klassrummet, sparkar på dörrar och där ljudnivån från närliggande klassrum eller från korridoren är så pass hög att elever avbryts i sitt arbete som en följd av störningsljud eller där lärare lämnar undervisningen och går in i närliggande klassrum och ber de dämpa ljudnivån.

Även av Skolinspektionens skolenkäter framgår att elever redan våren 2017 upplevde brister avseende studiero. 82 procent av eleverna i årskurs 5 som har

2018-06-04
Dnr 41-2017:10555
9 (11)

svarat på enkäten uppger i någon mån att andra elever stör ordningen i klassrummet, vilket är 22 procentenheter högre än genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten. 26 procent av eleverna i årskurs 5 uppger att det stämmer ganska dåligt att det råder studiero på lektionerna. Genomsnittet för samtliga skolor är 19 procent. 60 procent av elever i årskurs 9 som besvarat enkäten uppger att det i någon mån inte stämmer att lärarna ser till att det är studiero på lektionerna, vilket är 29 procentenheter högre än genomsnittet för samtliga skolor som deltagit i enkäten. Vidare uppger 80 procent av eleverna i årskurs 9 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att andra elever stör ordningen i klassrummet. Genomsnittet för samtliga deltagande skolor är 56 procent. På påståendet "jag har studiero på lektionerna" svarar 34 procent att det stämmer ganska dåligt, vilket är 10 procentenheter högre än genomsnittet för samtliga elever i årskurs 9 som deltog i enkäten.

Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen, rektorn och personalen på olika sätt arbetat för att förbättra studieron, men att det trots detta fortfarande finns problem. Flera lärare uppger i intervjuerna att studieron på skolan har förbättrats. Enligt lärarna beror det på insatser som skolan arbetar med. Lärarna uppger att rektorn vidtagit åtgärder som förbättrat studieron, exempelvis har innerväggar byggts och dörrar satts in. I intervjun med elevhälsan framför representanterna att skolan försöker skapa rutiner för att förbättra studieron genom bland annat elevresurser, bord utanför klassrummet och hörselkåpor. Även rektorn framför i sin intervju med Skolinspektionen att skolan arbetar med att förbättra studieron. Enligt rektorn genomför skolan egna enkäter för att ta reda på vad eleverna tycker om bland annat studieron. Vidare framför rektorn att eleverna i förskoleklassen och upp till årskurs 6 arbetat med att definiera studiero. Detta har, enligt rektorn, lett till att dessa elever tycker att studieron har förbättrats i och med att de fått en bättre förståelse för innebörden av vad studiero är. I intervjun med representanten för huvudmannen framför representanten att eleverna på skolan har studiero men att den kan bli bättre. Likt rektorn, lärarna och elevhälsan uppger även huvudmannen att skolan arbetar för att förbättra studieron, genom bland annat förankring av skolans lektionsstruktur och en mer tillgänglig lärmiljö för alla. Trots dessa insatser framkommer det i tre av fyra elevintervjuer och av Skolinspektionens lektionsobservationer att elever har svårt att koncentrera sig på grund av olika störningsmoment under lektionerna.

Motivering till föreläggande som ingripande

Vittra Östertälje uppfyller inte de krav som följer av skollagen. Vittraskolorna AB föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Vittraskolorna AB uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygsättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Vittraskolorna AB uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygsättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Mårten Petersson

Beslutsfattare
Signerat av: Mårten Petersson

X Indra Kullenberg

Föredragande
Signerat av: Indra Kullenberg

Bilaga

Fakta om Vittra Östertälje

2018-05-30
Dnr 41-2017:10555

Fakta om Vittra Östertälje

Skolinspektionen har i december 2017 initierat ett ärende utifrån uppgifter som har kommit fram genom inkomna signaler. Enligt signalerna finns det oro för bland annat elevernas trygghet och studiero.

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 6 december 2017 och 22, 27 och 28 mars 2018. Tillsynen har omfattat områdena:

- Undervisning och lärande
- Extra anpassningar och särskilt stöd
- Bedömning och betygsättning
- Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Vittra Östertälje är en fristående grundskola med elever från förskoleklass till och med årskurs 9 belägen i Södertälje kommun. Vid tiden för tillsynen fanns ca 420 elever på skolan.

Måluppfyllelse

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) ligger Vittra Östertäljes resultat på nationella prov i årskurs 3, för läsåret 2016/2017, lägre i jämförelse med riksgenomsnittet i fem av åtta delmoment i ämnet svenska. Motsvarande siffra för matematik är lägre än riksgenomsnittet i ett av nio delprov, i övriga åtta delmoment ligger skolan högre än riksgenomsnittet. Enligt samma statistik ligger Vittra Östertäljes resultat på nationella prov i årskurs 6 högre jämfört med riksgenomsnittet i engelska, svenska och matematik. Resultaten på nationella prov i årskurs 9 visar att Vittra Östertälje ligger högre än riksgenomsnittet i engelska, svenska och matematik.

Av Skolinspektionens skolenkäter från våren 2017 framgår att enkätresultatet för vårdnadshavare för barn i förskoleklass ligger lägre än genomsnittet för samtliga medverkande skolenheter med förskoleklass inom alla områden. Enkätresultaten avseende vårdnadshavare för elever i grundskolan ligger lägre än genomsnittet för deltagande grundskolor inom samtliga områden. Elevenkätresultaten för elever i årskurs 5 är lägre än genomsnittet inom samtliga områden. För elever i årskurs 9 är det lägre än genomsnittet inom samtliga områden utom ett – trygghet. Enkätresultaten för pedagogisk personal visar värden över genomsnittet inom 14 av 19 områden, lägre inom fyra och lika högt som genomsnittet inom ett område.